

Szám.

mert
főked-
e leg-
ha a
pedig
zöre a

r egy
ozott.
látni,
ásait,
anem
szkék

rtént,
tt. A
t elő-
róság
üdvö-
int a
kenve
meg-
lyen-

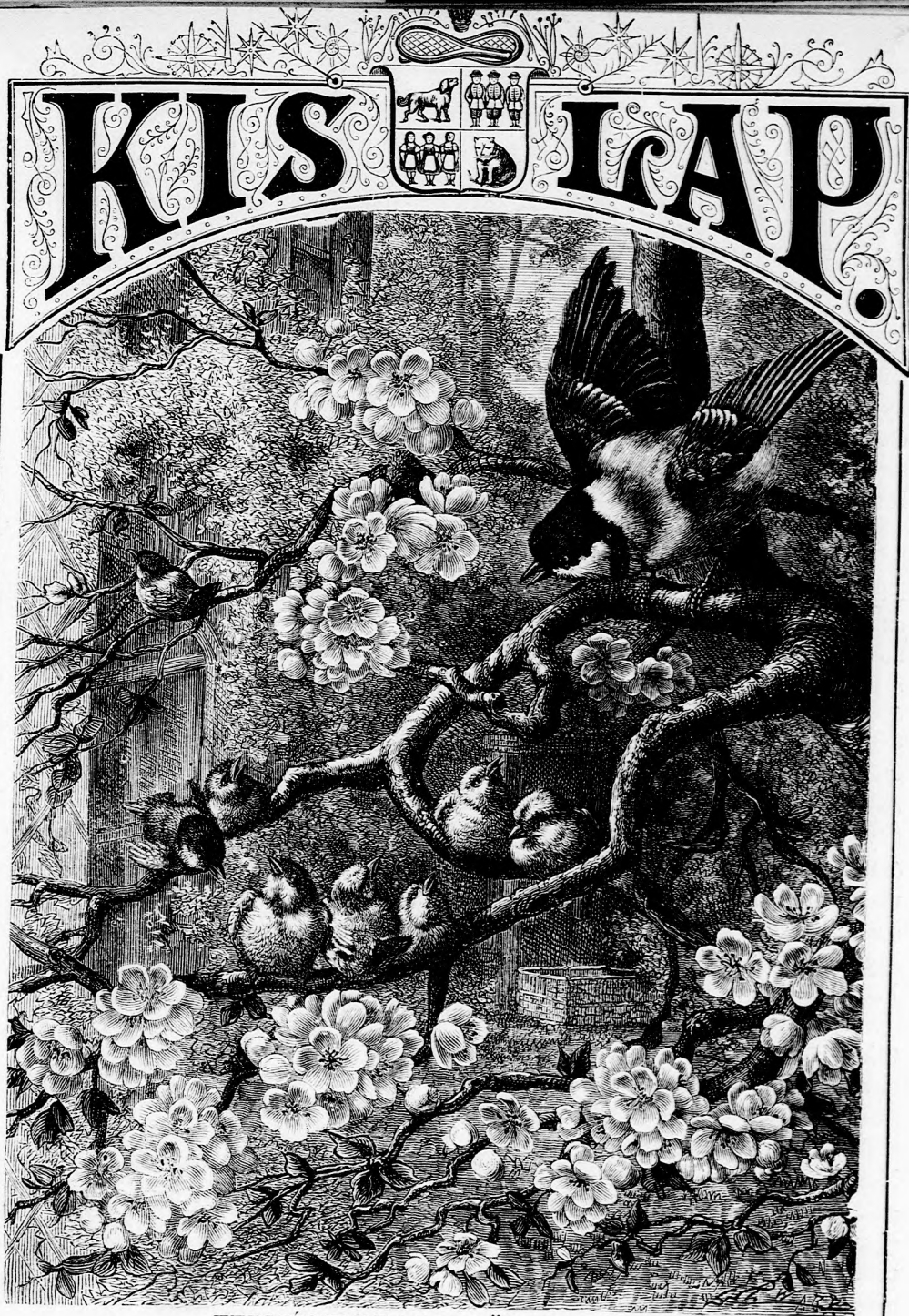
neki,
sze-

nyos,
kicsi-
akas-
etlen
dött,

zette
idor
rton
nyo-
igan
szen
gelé-
igan

ában
tőlag
uber

pület.
at.

TERMÉSZETRAJZI FÖLADVANY.

IRJÁTKOZD MEG, MILYEN JELENET EZ? MI NEVÖK EZ APRÓ MADARAKNAK, MI A NEVE ANNAK A NAGYÖBBNAK S MILYEN FA VIRÁGAI EZEK?

19. szám. — 1880.

Ára negyedévre 1 frt 40 kr.

XVIII. kötet.

A BÜVÖS VÖLGY.

Mese.

— Folytatás. —

ZEGÉNY Elemér gróf végtelenül elszomorodott és könnyei sűrűn hullottak. Nem annyira magát sajnálta, mert hiszen ő már öreg ember volt, mint inkább jó leányát, kinek ekként ily elátkozott helyen kell töltenie egész életét! Hiába törte a fejét, nem tudott semmi módot kitalálni, miként szabadulhatnának ki.

Bánatosan teltek napjaik s Ibolyka is napról napra szomorubb, halványabb lett. Minden mulatsága abból állott, hogy az ablakból a vízben uszkáló halacszkáknak morzsát szórogatott. Mert az volt a legesodálatosabb ezen a palotán, hogy épen mint fent a földön a levegő, úgy itt a víz vette körül az épületet. Az ablakok sűrű, erős rostélylyal voltak elreteszelve, de a vízbe ki lehetett nyulni s a víz nem folyt be a fényes termekbe. Ibolyka tehát órákig ott álldogált és nézegette, mint uszkálnak a halak, boldogan, szabadon s mint kapkodják a nekik szórt morzsát. Így legalább élő lényeket látott, ha nem beszélhetett is velök.

Igy éltek ott a senkitől sem ismert titkos börtönben s napról napra jobban elszomorodtak, elesüggedtek. Borzasztó sorsukról pedig odakint, az emberek közt, senkinek sem volt még csak sejtelme sem. Mindenki azt hitte, hogy az igazi Elemér gróf él most is ott a kastélyban, de gonoszsága, durvasága miatt kerülték és többé nem törődtek vele. Utoljára senki sem gondolt többé sem Elemér grófra, sem a kedves Ibolykára.

De igen, valaki mégis gondolt reájok, vagy legalább Ibolykára. Ez a valaki pedig Janika volt. Ő is azt hitte ugyan, hogy aki őt a kastélynál félholtra verte, az az igazi Elemér gróf volt s nem bírta semmikép kitalálni, mért bántotta őt az Ibolyka atyja, ki eddig mindenkor oly szívesen látta.

Nem ment többé a kastély közelébe, de Ibolykát nem tudta elfelejteni. Hová lett? Mi történt vele? azon töprenkedett folytonosan. Olyanformát gondolt, hogy valami gonosz szellem bujt bele az öreg grófba s ez maga rejtette el valahová a kis leánykát. Igen ám, de hová?

Elbusulva, szomorkodva járt-kelt Janika a kertben, a mezőkön összekutatott minden zugot, persze hiába. Titkos kis barátaival, a virágok tündérékéivel sem volt kedve többé játszani, pillangók, méhikék hiába röpkedtek körül, nem szólította meg őket.

Egy napon, amint a kertben a puha pázsiton feküdt, egy méhike vigan döngicsélve röpkedett körülte.

— Oh, hagyj el, szólt Janika kedvtelenül, nincs többé örömem semmiben, nem mulathatok veletek.

— Ah, és ugyan miért? Mi bajod? kérde a méhike.

— Hiába mondanám el, úgy sem segíthetsz rajta.

— Hátha mégis? Csak mondd el!

Janika elmondta, hogy kedves kis játszótársa, Ibolyka, eltűnt s azt sem tudja hol keresse, pedig bizonyosan valami nagyon rossz helyen van s ki tudja, milyen szerencsétlen.

— Hm, hm, persze, ez már baj! szólt a méhike. De hát nem kell mindjárt elcsüggedni. Ami tőlem kitelik, megteszem s jó volna, ha többi barátainkat is megkérnéd, hogy nézzenek szét, mikor szerte járnak. Tudod, mi sok olyan helyre jutunk be, a hová te közel sem férhetsz.

— Igazad van kedves méhikem, ez jó gondolat volt.

Nemsokára egész kis társaság volt együtt Janika körül mindenféle állatkából. Voltak ott madarak, melyek magasan és messze tudnak röpködni, apró rovarkák, melyek mélyen a föld alatt szoktak kotorászni, pillangók, méhecskék s mindezeknek elpanaszolta Janika az ő bubánatát, kérve őket, hogy ha valahol Ibolykának nyomát találnák, vagy híré hallanák, jelentsék neki.

— Szívesen megteesszük; hiszen mi is nagyon szerettük őt, felelek.

Janika tehát reménykedni kezdett s várta a jó hírt. De reménye lassankint megint fogyott, mert kis követői minden este eljöttek ugyan hozzá, de Ibolykáról egyik sem tudott hírt mondani; a föld színén és a föld alatt messze vidéken mindent összekutattak, de semmi nyomra nem találtak. De azért csak biztatták Janikát, hogy ne csüggedjen, majd ők még tovább is kutatnak.

— Még hátra van valami, amit nem próbáltunk meg, szólt az okos méhike. Ma már későre jár az idő, haza kell mennem aludni; de holnap megkísértem s addig vissza sem térek, míg csak jó hírt nem hozok.

Mialatt Janika buslakodva töltötte apjait, szegény Ibolyka és atyja a titkos

börtönben egészen lemondtak a szabadság minden reményéről és nagy szomorúságban, csüggedten éltek, örökös egyformaságban. A vén bűvészt nem látták többé, még csak nem is könyöröghettek, hogy kegyelmezzon meg nekik.

Elemér gróf fájdalmasan elmerengve ült órákig egy helyben s már a kis Ibolyka vigasztaló szavaira sem hallgatott. A szegény kis leányka könnyezve hajta fejcskáját atyja ölébe s együtt sirtak szomorú sorsukon. Néha-néha odaállt Ibolyka az ablakhoz és etette halacskáit s legalább e kis mulatság alatt elfeledte kissé szomorú helyzetét.

A halacskák közt igen sokszor látott egy igen fürge, vidám aranyos halacskát. Ez már pontosan tudta, mikor szokott Ibolyka morzsát szórni és mindig megjelent a lakomára. Egyszer, mikor a morzsa már mind elfogyott s a halacskák mind eltávoztak, a kis aranyhal ott maradt, fürkészőleg nézett Ibolykára s egyszerre csak a kis lány nagy csodálkozására megszólalt:

— Mondd, de igazán mondd, nem te vagy-e Ibolyka?

— Én vagyok... én Ibolyka vagyok! felelt a kis leány ámulva. Hát te ki vagy... mért kérdezed?

— Én csak kis halacska vagyok, de neked tán szolgálhatok. Odafönt egy kis fiú nagyon busul, szomorú, mert messze földön mindhiába keresi kis játszótársát, Ibolykát.

— Oh ez Janika, a kedves jó Janika! Tudtam én, hogy ő nem feledkezik meg rólam. Oh kedves kis halacska, siess hozzá vissza és mondd neki, hogy atyámmal

együtt itt tart fogva gonosz ellenségünk, a vén bűvész . . . Szabadítson ki Janika, mert ha még sokáig itt maradunk, meghalunk!

— Jól van, megviszem a hirt. Holnap ismét itt leszek s megmondom az ő izenetét. De jól vigyázz, el ne áruld, hogy velem beszél-tél, mert a vén bűvész mindenütt leselkedik. Isten veled!

A halacska gyorsan eluszott, Ibolyka pedig majdnem tánczolni szeretett volna jó kedvében, mert már azt hitte, hogy minden bajnak vége lesz. De aztán eszébe jutott az aranyhal intése, s csak hal-kan, óvatosan sugta meg atyjának, mi történt.

— Most már ne busuljunk, kedves apácska, Janika kiszabadít. Oh Janika derék, nemes szívű és bátor fiu.

— Szegény gyermekem, felelt az

apa szomorun, ne reménykedjél, mert csak annál szomorubb lesz a csalódás. Ha talán igaz is, hogy Janika hirt kap rólunk, mit tehet ő érettünk? Ó szegény gyöngye gyer-

mek, nincs hatalma a gonosz varázsló fölött s nem szerezhet oly kincseket, melyeken kiválthatna.

Ibolyka elbusult, de nem hagyott fel a reménnyel.

Odafönt azonban Janika napról-napra várta a méhikét, aki őt biztatta volt, hogy addig vissza nem tér, míg hirt nem hoz Ibolykáról. Több napig hiába várta, de egy este, amint ott busult ismét a kertben, egyszerre odaröppent melléje a méhecske s így szólt:

— Itt vagyok, hirt hozok!

— Igazán? Tudsz valamit Ibolykáról? kiáltá Janika.

— Tudok. A föld alatt, a levegőben hiába kutattuk, tehát világos volt, hogy a vízben kell keresnünk. Oda én magam nem mehettem ugyan, de

megkértem a halakat, hogy kutassák fel. És egy jó kis aranyhal rá is talált. Azt izeni Ibolyka, hogy a gonosz vén varázsló tartja őt és apját fogva. Szaba-

VARGA INAS. (Lásd a 303. lapon.)

dítsd ki őket, ha nem akarod, hogy meghaljanak.

Janika meghökkenve hallgatta ezt.

— Kedves méhikém, nem tévedtél? Azt mondtad, hogy Ibolyka és atyja együtt vannak fogva?

— Ugy van.

— De hiszen az nem lehet, az öreg grófot én magam is láttam azóta. Félek, hogy valami ármány van az izenetben, rossz nyomra akarnak vezetni.

— Ne félj semmitől, az én kis aranyhal barátom nem csal meg, s az öreg gróf bizonyosan ott van; akit pedig te láttál, az kétségkívül valami ármányos varázslat volt. De ezt mindjárt megtudjuk. Átröpülök a kastélyba s meglesem, ki és mi van ott.

Elröpült és kevés idő multával a méhike már ismét visszatért.

— Ugy van, amint mondtam. A kastélyban a vén bűvész czinkosai tanyáznak. Épen akkor értem oda, mikor egymással veszekedtek s egymást igazi nevükön szólították; a gonosz Márton vette föl a gróf alakját s András az ő pajtása.

(Folytatása következik.)

MOHAMMEDÁN PRÉDIKÁTOR.

(Képpel a 296 - 297. lapokon.)

Egész Európában csak egy ország van, mely nem keresztény. Azt hiszem, mindjárt ki is találjátok, melyik az, mert a mi szép magyar hazánk szomszédságában van: Törökország.

Rége, kétszáz esztendővel ezelőtt nemcsak szomszédunk volt a török, hanem épenséggel itt bent volt a mi hazánkban, melynek egy részét meghódította, úgy hogy a szép budai várban, a hol most a mi szeretett magyar királyunkat látjuk, haj-

dan török basa lakott és parancsolt. Mert akkor a török még sokkal hatalmasabb volt, de aztán lassanként gyöngült s kétszáz évvel ezelőtt ki kellett takarodnia Budáról és Magyarországból. Akkor ellenségünk volt, de most már jó barátok vagyunk.

A török nemzet nem a keresztény vallást követi, hanem a mohammedánt, vagyis azt, melyet Krisztus után hatszáz esztendővel Ázsiában egy Mohammed nevű férfiú alapított. Mohammedet Isten prófétájának hiszik s a vallást, melyet ő alapított, at örökön kívül még számos nemzet követi Ázsiában és Afrikában. A perzsák, arabok, turkománok, afgánok és még más népek mind mohammedánok s az ő szentírásuk a Korán, melyet híven követnek.

A mohammedánoknak sokféle vannak gyönyörű templomaik s az ily templomot már messziről meg lehet ismerni a mellette levő karcsu toronyról, melyet minaretnek neveznek. Ők ugyanis harangot nem használnak, hanem e toronyról inti az erre hivatott templomszolga, a »müezzim«, imára a hívőket. A templomok neve »meccset«.

Papjaik, az »ulemák«, igen szigorú emberek s szavukra a nép áhitattal hallgat, mert az ulema ismeri legjobban a Koránt, vagyis Isten parancsait, amint az ő hitők szerint Mohammed próféta följegyezte azokat. Az ulemák pedig nemcsak a templomban prédikálnak, hanem ha kell, kiállanak az országuttra is. Kivált ha háboru van, akkor az ulemák buzdítják legfőképp harczra a vitézeket. Oda állanak, a hol legtöbb ember jár s lelkesítik a bátor férfiakat, kik gyalog, lóháton gyülekeznek körébe s figyelmesen hallgatják.

Es az ulema nem is beszél hiába, mert hallgatói aztán fölkerekednek és mennek a csatába, meggyőződve, hogy aki vitézül harczolva elesik, annak lelkét Mohammed próféta egyenesen a mennyországba vezeti.

A KIS HÜKE KUTYA.

— Elbeszélés. — *

FERENCZ és Sándor testvérek voltak. Korra nézvé nem messze álltak egymástól, de annál inkább különböztek tulajdonságaikban. Ferencz, ha valami rosszat tett, azt szüleinek azonnal bevallotta és ha valaki kérdezte szavai vagy tettei felől, mindig a legőszintebben mondá meg az igazat; természetes, hogy így aztán mindenki hitt is neki. Sándor ellenben, ha csak lehetett, hazudott, és épen azért senki sem hitt szavaiban. Ha valami rosszat követett el, soha sem ment atyjához vagy anyjához megmondani, hogy ő tette; sőt még ha valamely csiny rábizonyult is és kérdezték, ő követte-e el, mindig ártatlannak mondotta magát.

Sándor e hazugságokat legtöbbször félelemből mondotta, mert azt hitte, hogy atyja rögtön megbünteti, mihelyt bevallja, hogy valami rosszat követett el. Félénk volt és nem tudta elviselni a legkisebb büntetést sem.

Ferencz ellenben, ha már hibázott, szépen el is türte a csekély büntetéseket, melyekkel atyjuk apró hibáikat fenyíteni szokta. És mert őszinte volt, természetesen mindig még kisebb büntetés érte mint Sándort, kinek ravaszkodása, hazudozása nagyon elszomorította a jó szülőket.

Egy este a két fiu a szobában játszott. Anyjuk a szomszéd szobában dolgo-

* Ezt a csinos történetkét kis olvasótársatok, gr. Szapáry Lőrincz angolból fordította le a »Kis Lap« számára s neki is, nektek is örömet akarok szerezni azzal, hogy közlöm a kis munkát.

F. b.

zott, atyjuk pedig künn volt a földéken dolgozni; így tehát velük nem volt senki a szobában; de ott volt a kis Hüke, kényelmesen pihenve a tüzhely mellett. Hüke pedig egy szép vidám kis kutyácska, a fiuk kedvence volt.

— Nézd, szolt Sándor Ferenczhez, ott fekszik Hüke a tüzhely mellett; ébresszük fel, játszunk vele.

— Nagyon jó lesz, tegyük meg! felelé Ferencz és szaladtak mindketten a tüzhely felé, Hükét fölébreszteni. A tüzhelyen egy bögre tej állott, de a fiúk nem vették észre s javában folyt pajkos játékuk, midőn hirtelen vége szakadt jókedvüknek, mert a bögrét véletlenül fellökték; a bögre eltörött s a tej kiömlött a tüzhelyen és lefolyt a padlóra.

A mint ezt meglátták, megijedtek és nem tudták, mit csináljanak. Egy ideig szóltalanul nézték az eltört bögrét és a kifolyt tejet. Sándor szólalt meg először:

— Most nem kapunk tejet vacsorára!

— Nem kapunk?

— És miért nem? kérdé Ferencz, — hát nincs több tej a háznál?

— Tej van! de nem emlékszel-e, mit mondott anyánk, mikor mult hétfőn ki-döntöttük a tejet? Azt mondta, hogy nagyon vigyázatlanok vagyunk és legközelebb, ha újra effélét követünk el, nem kapunk vacsorát. Pedig amit egyszer ki-mondott, jól tudhatod, meg is tartja, s készen lehetünk arra, hogy ma vacsora nélkül fekszünk le.

— Már hiába, felelé Ferencz, a tej oda van, a bajt jóvá nem tehetjük többé, de máskor jobban fogunk vigyázni. Kü-

egy
a vé
mer
halu

nap
izen
gyáz
hog
tél,
vés
selk
led!

A
san
ka p
tánc
vol
mer
hog
nak
azté
tott
inté
kan
ta
mi

bus
apá
kis
nik
sziv

—
mel
apa
anr
iga
teh

lönben a kár nem valami nagy; jer, szaladjunk és mondjuk meg anyánknak! Tudod, mindig azt kívánja, hogy mondjuk meg mindjárt, ha valamit eltörtünk. Ezzel Ferencz megfogván testvére kezét, magával kezdte vonni.

— No persze, majd épen most megyek, mondá durezásan Sándor. Mit sietsz oly nagyon. Nem várhatsz egy pillanatig?

Ferencz várt, azután megszólalt:

— No menjünk, Sándor.

— Várj még egy kis ideig.

Feri tehát várt tovább, de minél tovább várt, annál kevésbé akart Sándor menni és anyjának megmondani az igazat; végre pedig elrántotta kezét és így szólt:

— Én bizony nem megyek! Ha olyan nagyon akarsz menni, mehetsz egyedül is.

— Oh, mondá Ferencz, én nem is félek egyedül menni; de meg akartalak azonban várni, mivel gondoltam, hogy te is szívesen megvallod az igazat.

— Meg hát, ha kérdeznék; de most nem megyek. És ugyan te is miért sietsz? Nem várhatsz itt? Anyánk majd bejön és meglátja, hogy a tej ki van öntve.

Ferencz nem szólt többet, hanem mert Sándor semmiképp sem akart vele menni, egyedül indult meg.

Benyitott a szomszéd szobába, azt vélve, hogy anyja ott dolgozik; de nem volt ott. Feri nyugtalan lett; szeretne volna már minél előbb elmondani a történeteket. Gondolkodott kissé, kiment a szobából és azt hívén, hogy anyja talán a kertben van, oda indult utána.

Mig Feri anyját kereste, Sándor egyedül volt a szobában, folytonosan azon gondolkozva, miféle kifogást találhatna

ki. Haragudott, hogy Feri már elment a dolgot elmondani; így a legjobb kifogás is hasztalan.

— Ha mindketten tagadtuk volna, így gondolkodék, ha bizonyíthattuk volna, hogy nem mi döntöttük le a fazekat; akkor anyánk elhítte volna. De ha Feri elmondja a bajt úgy, a mint valóban megese, biztos a büntetés.

Épen amint ezeket magában mondogatá, hallotta, hogy anyja jön a lépcsőn lefelé. Nagyon megörült s mindjárt kész volt a terve:

— Anyánk nem volt a kertben; Feri nem találkozhatott vele, nem mondhatta el neki, mi történt; most én azt mondhatom, a mi nekem tetszik.

El is határozta, hogy hazugságot fog mondani.

Az anya csakugyan még semmit sem tudott és szemeibe tűnvén az eltört fazék és a padlón szétfolyt tej, egy pillanatra megállt és szeliden kérde:

— Micsoda dolog ez? Ki tette ezt, Sándor?

— Én nem tudom, felelé Sándor.

— Nem tudod? folytatá szeliden az anya, de rögtön szigorubb hangon hozzátéve: Mondd meg az igazat, akkor nem fogok rád haragudni, legfeljebb nem kapsz tejet vacsorára, és ami a fazekat illeti, inkább szeretném, ha mind eltörné a fazekaimat, mint hogy hazugságot mondj. Ne hazudjál! Még egyszer kérdezek, te törted el a fazekat?

— Nem, anyám, én nem törtem el, felelé Sándor határozottan.

(Folytatása a 298. lapon.)

MUZULMÁN PRÉDIKÁTOR. (Lásd a 293. lapon.)

(Folytatás a 295. laphoz.)

— Hol van Ferencz? talán ő törte el?

— Nem, anyám, ő sem törte el, felelt Sándor; mert reménylette, hogy ha Ferencz bejön, rá fogja őt beszélhetni, hogy ugyanazt mondja.

— Hogy tudod, hogy Ferencz nem tette?

— Mert ... mert ... mert én az egész idő alatt a szobában voltam és nem láttam, hogy eltörte volna.

— De hát ki döntötte le a fazekat? Ha itt a szobában voltál, kellett látnod.

Sándor, egyik hazugságból a másikba esve, mondá:

— Azt hiszem, a kutya tette.

— Láttad?

— Láttam, mondá a rosz fiu.

— Hüke! Hüke! hívá az anya a kis ebet. És Hüke felugorván a tüzhely mellől ahol feküdt és lábait szárítgatá, aszszonyához simult, ki a kiömlött tej felé mutatott és szigorú szavakkal akará mintegy meggyőzni a kutyácskát, hogy roszat követett el. Azután Sándorhoz fordulva mondá:

— Hozz vesszőt a kertből; Hükét meg kell verni, mert bizonyosan pákozodni akart, erről le kell szoktatni.

Örömmel ugrott ki Sándor a szobából, hogy vesszőt hozzon, remélvén, hogy most már egészen jól áll a dolga.

A kertben találta Ferenczet.

Iparkodott őt rögtön rábeszélni, hogy ugyanazt mondja anyjának, mit ő, és kérte, hallgatná el az igazat.

— Nem, én nem mondok hazugságot, felelt határozottan Ferencz. És még

Hükét akarják megverni? Hiszen a szegény kis kutya ártatlan; nem szabad megverni!

Ezután mindketten szaladtak a ház felé. Sándor előbb érkezett és bezárta maga után a folyosó ajtaját, hogy Ferencz be ne mehessen; a vesszőt pedig bevitte anyjának.

Szegény Hüke visszahuzódott a szoba egyik szögletébe, mintha sejtette volna a veszedelmet; — de nem tudott szólani, hogy földerítse az igazat. Épen az első ütésre emelé karját az anya, midőn Ferencz hangja hallatszott az udvarból.

— Megállj, megállj, édes anyám! kiáltá, a mily hangosan csak birta. Nem Hüke döntötte le a tejet! Ereszsz be! Sándor és én dobtuk le; de kérlek, ne verd meg Sándort, mert én is hibás vagyok!

— Ereszsz be, ereszsz be! kiáltá egy másik hang is; miért van az ajtó bezárva?

Sándor megismerte atyja hangját s megijedt, mert jól tudta, hogy atyja mindig megbüntette, ha rajta kapta a hazugságon.

E hangok megmenték Hükét. Az anya kiment és felnyitá az ajtót.

— Mi történt? kérdé boszusan a belépő atya.

Az anya elbeszélte s ekkor az apa így szólt:

— Hol a vessző, melylyel meg akartad verni Hükét?

Sándor, ki atyja arczáról előre látta, hogy őt akarja megbüntetni, térdre borult és bocsánatért esdeklett.

— Bocsáss meg, csak még ez egyszer bocsáss meg, kedves atyám! Nem fogok soha többé hazudni.

De az atya nem kegyelmezett, hanem galléron fogván Sándort így szólt:

— Büntetést érdemelsz és meg is kapod; reménylem, azután majd nem fogsz hazudni.

Igy Sándor bizony megkapta a büntetést; neki jutott, amit ő ravaszul az ártatlan Hüke kutyáskának szánt. Jajgatott is keservesen, mignem atyja e komoly szavakkal bocsátotta el:

— Hazugságodért kétszeresen bűnhődöl. Verést kaptál és vacsora nélkül fekszel le. Remélem, nem fogsz ez estéről megfélemlkezni.

Azután Ferenczet hívá magához a szigorú, de igazságos atya és így szólt:

— Ölelj meg fiam; ma te sem kapsz tejnél egyebet vacsorára, de az nem baj; megmondtad az igazat és nem kapsz más büntetést, mint amit anyád multkor előre mondott. Sőt neked adom Hükét; legyen a tied. Te fogsz neki enni adni, rá vigyázni, te viselj rá mindenben gondot. Legyen Hüke a te jutalmad, mivel megmentetted.

Ezek után nyájasan oda hívta Hükét.

Hüke elő is jött, az apa szeliden megsimogatá és látván kissé megviselt nyaklánczát, így szólt:

— Feri fiam! Holnap a városba megyek és veszek új nyakkötőt Hükédnek. A mai naptól fogva pedig akarom, hogy Hüke »Fercsi« nevet kapjon.

Végül nejéhez fordulva így szólt:

— Ha kérdeznél valamelyik szomszédunk gyermeke, miért hívjuk Hükét most

Fercsinek, beszélj el a történeteket, hadd lássa a különbséget az őszinte és hazug fiu között!

Anya és gyermeke.

*Elmondanák édes szóval,
Egymást hogyan szeretik;
De hát nem férnek hozzája —
A csóktól nem tehetik.*

A CSEREBOGÁR.

— Természetrajzi csevegés. —

(Képpel a 301. lapon.)

 IKOR én még iskolás diák voltam — bizony már jó régecskén volt az! — tavaszkor legkedvesebb multságaink egyike volt a cserebogár-vadászat. Ha pajtásaimmal a kertben vagy a mezőn jártunk, mindig vittünk a zsebünkben egy kis katulyát, meg egy tuczat gombostűt s jaj volt a cserebogárnak, mely kezünkbe került.

Akkor persze még nem gondoltunk arra, hogy ez a mi multságunk igen csunya, kegyetlen multság, mert semmiféle élő lényt, a legkisebb rovar sem szabad

gyötörni, még akkor sem, ha az a rovar kártékony, mert akkor gyorsan és egyszerre meg kell ölni. Mi azonban nem gondoltunk arra, valjon a cserebogár kártékony-e vagy sem, mi szerettük mint játékszert és csodálkoztunk, hogy szüleink épenséggel nem voltak olyan »jó barátai« a mi cserebogarunknak. Pedig milyen szép, fényes jószágok voltak! Igen jól meg tudtuk különböztetni a különféle fajtákat, ámbár csak igen-igen csekély különbség van az egyes példányok szárnypajzsának és mellvértjének színe és fénye közt. A melyiknek legnagyobb és legfényesebb mellvértje volt, azt királynak neveztük s az ilyenért aztán odaadtuk ozsonnánk felét, csak hogy gyönyörködhessünk benne. Gombostüre szurva, vagy csak a katulyába zárva tartogattuk a szerencsétlen cserebogarakat, néha pedig pajkos csinyeket is követtünk el, otthon a szobában szabadon bocsátva egyszerre egész raj cserebogarat. Zugva-bugva röpkedtek ide-oda, nagyot koppanva a falon s ijesztgetve kis testvéreinket. Egyszer az iskolában is elköveltük ezt a csinyt s jó ideig tartott, míg a szárnyas vendégek kitaláltak az ablakon, ami nagy multságunkra szolgált, mert ezalatt a leczkét nem lehetett folytatni; de már ami ezután következett, az nem volt multságos, mert a tanító, nem tudván a bűnöst fölfedezni, az egész osztályt becsukta ebéd idejére s mikor éhes gyomorral az otthoni jó ébédre gondoltunk, elment a kedvünk az efféle tréfáktól. Nem is tettük többé.

Azt hiszem, most is sok pajkos fiu fogdos cserebogarat és játszik vele s a legtöbb gyermek jobban ismeri, mint

akármely más rovar, ami persze természetes, mert cserebogár rendszeren nagyon sok van, aztán jókora nagyságu is, meg lehet fogni bátran, nem csíp, nem is harap. De ha a gyermekek szeretik, annál inkább haragusznak rá a gazdák, mert a cserebogár nagyon kártékony rovar s bizonyos esztendőekben nagy pusztításokat okoz a kertekben, a gyümölcsfákon.

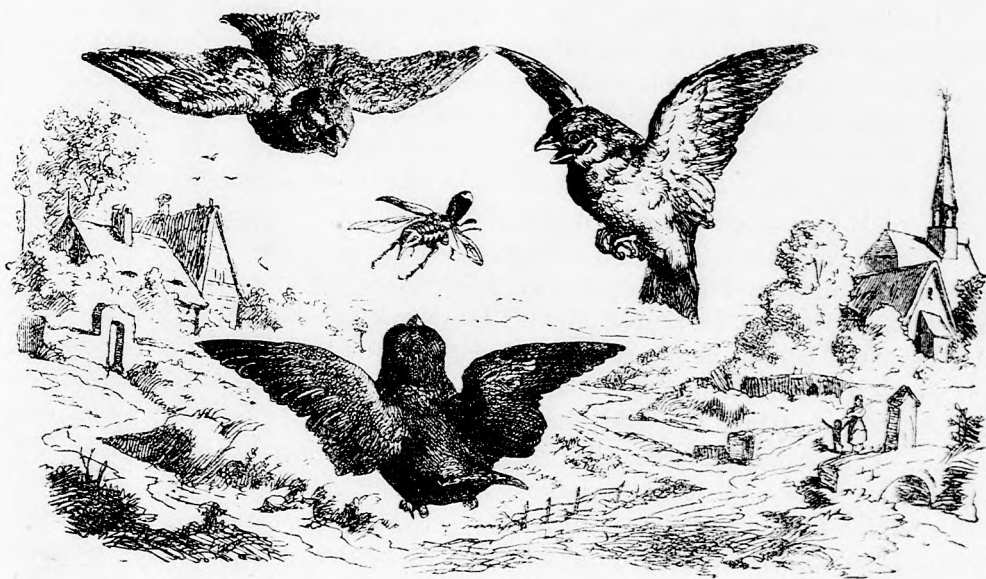
A cserebogár a milyen kártékony, másrészt épen olyan érdekes rovar és sokban különbözik a többi rovarról. Míg más rovarok rendszeren csak egy nyáron át élnek, a cserebogárnak négy esztendőre van szüksége, hogy mint vidám röpkedő bogár zugva-bugva megjelenhessen.

Rendszeren ápril hó végén kezd a cserebogár előtűnedezni s négy-öt hétig, körülbelül május végeig, éli világát, falánkon rágva a fák lombjait. Mire a nyár forró napjai beállanak, a cserebogár mind elpusztul, — elhal. De mielőtt elhal, lerakja tojásait s erre csodálatos ösztönrel keresi ki az alkalmas helyet, olyan helyet, a hol a tojásból kibuvó kicsike pondró mindjárt talál enni valót: puha növénygyökeret. E czélból a cserebogár bámulatos türelemmel lyukat váj a földbe, néha féllábnyi mélységre; ezt a lyukat pedig a teste hátulsó részén levő törforma kemény farkával furja, sebesen forogva egy helyen köröskörül, mint mikor az orsót pörgetik. Mikor végre eljutott a növény gyökeréig, oda lerakja köles nagyságu tojásait és eltávozik meghalni.

Néhány hét mulva a tojásból kibuvik az álca vagy pondró, mely hernyóforma

lénynek három pár lába, nagy feje, nagy szája és barnás kékes teste van. Eleinte nagyon picziny s nagy társaságban együtt él, mert elegendő éleséget talál a gyökéren. Lassanként azonban megnőnek s ősze már körülbelül egy hüvelknyi hosszúak; ekkor elbucsuznak egymástól és kiki a maga útján jár s keresi eleségét késő őszig, mikor a fagy beköszön.

A hideget nem szereti, ekkor tehát mélyen beássza magát a földbe s ott a telet aludva tölti. Mihelyt azonban a tavaszi meleg érezhető kezd lenni, a cserebogár-álca is megmozdul és megkezdte élete második esztendejét. Ekkor már másfél hüvelknyi hosszú s még éhesebb, mint az első esztendőben. A föld alatt össze-vissza. turkál, keresve a zsenge növény-gyökeret,

ÜLDÖZÖTT CSEREBOGÁR. (Lásd a 202. lapon)

melyből táplálkozik; ha valamely növény gyökéren sok ilyen veszedelmes vendég rágódik, a növény lassanként hervadni, fonyadni kezd s végre egészen ki is vesz, a kertész pedig nem tudja mi a baja. Így tehát már ekkor sok kárt okoz, még pedig annál többet, minél nagyobbra nő, mert étvágya is mindinkább fokozódik. A következő őszkor ismét mélyen elrejtőzik a

földbe és a harmadik nyáron tovább folytatja földalatti életét.

A harmadik nyár végén az álca vagy pondró elérte teljes nagyságát s ekkor megint a mélységbe buvik, hogy készüljön az átalakulásra, mely által szárnyas rovar, cserebogár lesz belőle. Nem ritkán egy ölnyi mélyre ássa le magát, itt tojás alakú lyukat készít magának s moz-

dulatlanul fekvé marad körülbelöl két hónapig. Ez idő alatt aztán teljesen átváltozik és senki sem ismerne rá a régi csúszómászó csuf lényre. Eleinte formátlan báb válik belőle s egész testét ragacsos kéreg veszi körül; e kéregben történik az átalakulás és a nyolczadik héten szárnyakkal, vékony lábakkal buvik ki a kéregből, — megszületett a cserebogár.

Ott lent a föld mélyében jó meleg van, de fönt a föld felett ekkor még javában csikorog a tél, cserebogár barátunk tehát bölcsen ott marad kényelmes rejtekében és heverészget még néhány hétig. Végre érezni kezdi a tavasz melegét és megmozdul; lassan-lassan furakodik fölfelé s márczius végén már egészen a föld felszínéig jutott, úgy hogy csak épen ki kell bujnia a levegőre. De nagyon óvatosan buvik elő, bevárja, míg igazán meleg idő jár, mert a hideget nem szenvedheti. Mikor tehát a jó tavaszi meleg beköszön, akkor a cserebogarak tömegesen kibujnak a földből s a kinek türelme van, meglesheti, miként mozdul meg egy-egy helyen a föld, aztán lassacsán mint furakodik ki a cserebogár a levegőre.

Amint egészen kijutott, néhány percig pihen a nehéz munka után s kezdi szárnyait próbálgatni; aztán hirtelen föl-emelkedik, a legközelebbi fára röpül és kezdi rágni a frissen fakadó levelet. És ezt folytatja több héten át, míg végre elérkezik halála ideje, lerakja tojásait és száraz lomb közé bujva meghal. Négy évi életéből tehát mint cserebogár csak néhány hétig él; ez a legszebb kora, tehát legrövidebb ideig tart. Vannak vidékek,

ahol a cserebogár kifejlődésére csak három esztendő szükséges.

Ha valamelyik esztendőben nagyon sok cserebogár volt, biztosan mondhatni, hogy négy év múlva megint nagyon sok lesz, mert a sok cserebogár természetesen nagyon sok tojást rak le s ezekből oly módon, mint épen leirtam, negyedik évre fejlődik ki a cserebogár. Ezért figyelmes gazdaember pontosan tudja is, mikorra esik a »cserebogár-esztendő«. Ekkor aztán nagy a pusztulás a gyümölcsfákon; a cserebogarak egészen ellepik s lerádják a fa levelét, virágját, még a fiatal hajtásokat is és megsemmisítik a gyümölcsstermést. És ezért a cserebogarat pusztítani kell.

Az ember azonban nem győzné kipusztítani, oly tömérdék a cserebogár. De vannak jó barátaink, kik ebben segítenek s ezek: a madarak. A rovarevő madarak kérlelhetlenül üldözik a cserebogarat (Lásd a képet a 301 lapon) s egy-egy kis madárka napjában tömérdéket elfog és jóízűen fölfal.

Ekként a madarak nagyon hasznos szolgálatot tesznek kerteinkben. A cserebogarat tehát pusztítsuk, de a madarakat kiméeljük, mert ők leghasznosabb szövetségeseink.

ME

mál

Margi
és Mó
sok é
hogy
egyik
egyfor

Varga inas.

(Képpel a 292. lapon.)

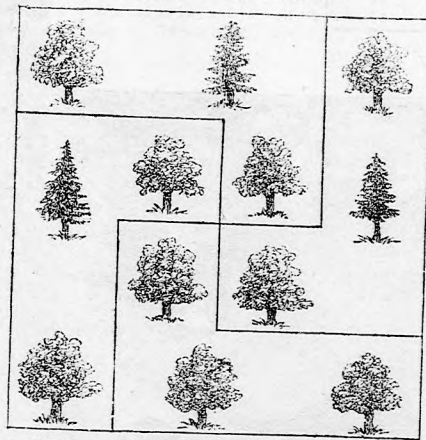
VARGA-inas vagyok én,
Vigan éldegélek én.
Szürke csizmát ragyogóra
Gyorsan kikefélek én.

Varga-inas vagyok én,
Vigan füttyörészek én,
A vásott cipőre foltot
Nagy ügyesen rakok én.

Varga-inas vagyok én,
Ütleget is kapok én,
De néha egy piczulát is —
Akkor vig tort csapok én.

MEGFEJTÉSEK ÉS MEGFEJTŐK.

A »KIS LAP« XVIII. köt. 17-ik szá-
mában közölt feladvány megfejtése:

Helyesen fejtették meg: Molnár Margit, Stein Rikárd, Rónay Misike, Weisz Irma és Mór, Nagy Mariska. (Hiányos megfejtés igen sok érkezett s mind abban a hibában szenvedett, hogy a megfejtést magkisérők nem ügyeltek egyik főfeltételre, hogy t. i. a négy résznek egészen egyforma alaknak is kell lenni. F. b.)

Szórejtvények.

I.

Első szótagom: gaz, mert az;
A második is az, mert gaz.
Ha a kettőt egybevonod,
Rájuk ne költsd vagyonod!

II.

Mély aknában, sötétségben születtem.
Hej! de hamar állt a balsors mellettem:
Fabörtönbe holtomiglan záratam,
Nagy a haszon, mit azóta már adtam.
Mint a gyertya én is rövidebb leszek,
Mint a gyertya fényességét terjesztek.

G Y Á S Z.

Szülei, testvérei, rokonai s barátai mély szomorúságára hunyt el a mult hó 22-én

ZLINSZKY IDA

14 évvel, hosszas szenvedés után. Ő, bár hajadonsorban volt már, még mindig gyermeki örömmel olvasta a »Kis Lap«-ot. Egy sóhajjal s egy néma imával áldozunk a jó leányka emlékének. Legyen könnyű neki a föld! F. b.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Hever István. Mind oly dolgokat közölsz, amelyek már régen jelentek meg a »Kis Lap«-ban. — **Deutsch Artur és Zoltán.** A meghíváshoz nem kellett volna bátorság, mivel, mint több rendbeli üzeneteimből, melyeket a »K. L.« színművecskéinek előadása alkalmával egyhez-máshoz intéztem, megérthettétek, hogy igenis: a meghívást szívesen veszem s ha csak tehetem, meg is felelek neki, főleg ha nem a vidéken, hanem itt a fővárosban történik az előadás. De azért így is köszönöm a megemlékezést s örvendek a játék erkölcsi és anyagi eredményén. — **Sz. A (Bdpst.)** Nem felel meg igényeinknek. — **Mühlberg Rikárd** (s nem Rickárd.) Ohajtásod nemsokára teljesül. A »bűvös sziget« befejeztével ismét egy színművecske fog megjelenni, melynek címe: a »boszorkány-mester«. — **W. Gy. (Bdpst.)** Be van sorozva s nemsokára meg is fog jelenni. — **Fülöp Ida.** Ketteje meg fog jelenni.

(Vége következik.)

A
„KIS LAP“
 naptára.

<i>Május.</i>			<i>Junius.</i>		
<i>A hó és hét napjai.</i>	N a p kel. lem. ó. p. ó. p.		<i>A hó és hét napjai.</i>	N a p kel. lem. ó. p. ó. p.	
1 Sz. Filop. Jak. ap.	4 44 7 11		1 K. Nikodém	4 7 7 4	
2 V. C. 5. Athanaz	4 42 7 12		2 Sz. Erazmus pk.	7 4 4	
3 H. Sz. k. megt.	40 14		3 Cs. Klotild knő.	6 5 6	
4 K. Flór., Men	38 15		4 P. Jézus sz. szíve	6 5 1	
5 Sz. V. Pius p.	37 16		5 Sz. Bonifác pk.	5 5 2	
6 Cs. Áldozó eszt.	36 17		6 V. C. 3. Norbert	4 4 7 5	
7 P. Szaniszló pk.	35 19		7 H. Róbert apát	4 5 5	
8 Sz. Sz. Mih. megj.	33 20		8 K. Medárd pk.	3 5 5	
9 V. C. 6. Nazianzi	4 31 7 22		9 Sz. Prímus, Fél. v.	3 5 5	
10 H. Antonin	30 23		10 Cs. Margit kirnő	3 5 5	
11 K. Beatrix sz.	29 24		11 P. Barnabas ap.	3 5 5	
12 Sz. Pongrácz	27 26		12 Sz. Bazilides vt.	3 8 1	
13 Cs. Szervác	26 27		13 V. C. 4. Pad. Ant.	4 3 7 5	
14 P. Bonifác v.	25 28		14 H. N. Vaz. pk. hv.	3 5 5	
15 Sz. Izidor v., Zs.	24 30		15 K. Vid és Modesz	2 5 5	
16 V. C. Pünkösöd v.	4 22 7 31		16 Sz. Regis Fer.	2 5 5	
17 P. Pünkösöd h.	21 33		17 Cs. Adolf pk.	2 5 5	
18 K. Verancz	19 34		18 P. Marce', Marez	2 5 5	
19 Sz. Ivó hv. kánt.	18 35		19 Sz. Gyarf. s Prot.	2 8 0	
20 Cs. Sziénai Bern.	17 36		20 V. C. 5. Szilvér	4 3 8 0	
21 P. Konstantin	16 37		21 H. Alajos hv.	3 8 0	
22 Sz. Julia vt., Ilona	15 38		22 K. Paulin pk., Á.	3 8 0	
23 V. C. 1. Sz. Ha. v.	4 14 7 39		23 Sz. Sziódónia szűz	3 8 0	
24 H. Janka, Simeon	13 40		24 Cs. Iván szül.	4 0 0	
25 K. Orban p. és vt.	13 41		25 P. Febrónia sz.	4 0 0	
26 Sz. Nerei Filop	12 42		26 Sz. János és Pál	5 0 0	
27 Cs. U nap Jan.	11 43		27 V. C. 6. László k.	4 5 8 0	
28 P. Germán	11 44		28 H. Leo p. és hv.	5 0 0	
29 Sz. Izsak	10 45		29 K. P. ter és Pála.	6 0 0	
30 V. C. 2. Bódog p.	4 9 7 47		30 Sz. Pál ap. emlt	7 0 0	
31 H. Petronella sz.	8 48				

Felelős szerkesztő: **Forgó bácsi.** Kiadó-hivatal: Budapest, barátok-tere 3-ik sz, Athenaeum-épület.
 Budapest, 1880. Nyomtatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.
 Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.